Pauliina Penttilä
TIO / TDL

Suuri valiokunta

U 69/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmään Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevista säännöistä (COM(2022) 209 final) liittyvä jatkokirjelmä UJ 2/2025 vp

Liikenne- ja viestintäministeriön asiantuntijalausunto

Suuri valiokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriön kirjallista asiantuntijalausuntoa koskien asetusehdotusta lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevista säännöistä (ns. CSAM-asetusedotus) ja siitä toimitettua U-jatkokirjelmää UJ 2/2025 vp. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää lasten suojelemisen tavoitetta äärimmäisen tärkeänä, ja liikenne- ja viestintäministeriö on CSAM-asetusehdotuksen valmistelun ajan tukenut vahvasti ajatusta EU-tasolla luotavasta oikeasuhtaisesta ja kestävästä sääntelystä, jolla tähän tavoitteeseen voidaan päästä. Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistelussa tuonut esille sitä, että erittäin kannatettavasta tavoitteesta huolimatta ehdotetuilla toimilla voi olla erittäin merkittävää vaikutusta perusoikeuksina turvattuihin viestinnän luottamuksellisuuteen ja sähköisen viestinnän tietosuojaan.

Komission alkuperäinen esitys sisältää monia eri toimenpiteitä, joilla jatkossa voidaan parantaa lasten suojelua seksuaaliselta väkivallalta ja estää sitä esittävän materiaalin välittämistä verkossa. Liikenne- ja viestintäministeriön käsityksen mukaan muista komission ehdottamista toimenpiteistä on neuvoston työryhmässä päästy yhteisymmärrykseen, mutta tunnistamismääräystä koskevasta sääntelystä ei ole löytynyt kompromissia. Tunnistamismääräys tunnistettiin Suomessakin ongelmalliseksi (SuVL 10/2024 vp, U 69/2022 vp ja UJ 19/2023 vp).

Nyt käsiteltävässä U-jatkokirjelmässä UJ 2/2025 vp todetusti tunnistusmääräyksestä on puheenjohtajamaan kompromissiesityksessä luovuttu. Sen sijaan kompromissitekstissä vakiinnutettaisiin tähän asti tilapäisellä poikkeusasetuksella (EU) 2021/1232 mahdollistettu vapaaehtoinen tietojen käsittely. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tätä muutosta kannatettavana ja toivoo, että muutoksella saadaan vauhditettua CSAM-asetusehdotuksen

neuvotteluita, jotta muut neuvotteluissa aikaisemmin riidattomiksi koetut lapsia suojaavat toimenpiteet voidaan saada voimaan mahdollisimman pian.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä U-jatkokirjelmän UJ 2/2025 vp kantaa, jonka mukaisesti numeroista riippumattomien viestintäpalveluiden vapaaehtoista tunnistamista koskevaa sääntelyä kannatettaisiin. Jatkovalmistelussa on edelleen varmistettava, että vapaaehtoiselle tunnistamiselle asetetaan riittävät suojakeinot väärinkäytöksiä vastaan ja sääntelyn tarkkarajaisuudesta ja oikeasuhtaisuudesta on huolehdittava. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö korostaa valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan viestinnän luottamuksellisuuden suojaan ja muihin perusoikeuksiin puuttumisen tulee rajoittua vain välttämättömään ja sen tulee olla oikeasuhtaista. Sääntelyn ei tule johtaa laajaan ja yksilöimättömään viestinnän sisällön tunnistamiseen.

Valmistelun aikaisemmissa vaiheissa on arvioitu CSAM-asetusehdotuksesta mahdollisesti seuraavia vaikutuksia viestinnän luottamuksellisuuteen sekä viestintäpalveluiden turvallisuuteen sekä erityisesti viestinnän salaukseen. Tunnistamismääräyksen poiston myötä poistuu myös asetusehdotukseen aikaisemmin liittynyt mahdollinen velvollisuus purkaa viestinnän salausta. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti hyvänä, ettei asetusehdotuksesta seuraa velvoitteita, jotka voivat tosiasiassa johtaa viestinnän päästä päähän -salauksen käytön tarkoituksen kiertämiseen. Liikenne- ja viestintäministeriön arvion mukaan siirtyminen vapaaehtoisuuteen perustuvaan malliin lisää asetusehdotuksen hyväksyttävyyttä, sillä sääntely ei johtaisi velvoitteeseen purkaa viestinnän salaus tai muutoin teknisesti kiertää sen tarkoitusta tunnistamismääräyksen toteuttamiseksi salatussa viestiympäristössä.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää oikeasuhtaisina asetusehdotukseen neuvotteluissa tehtyjä muutoksia, joilla on lisätty palveluntarjoajien velvoitteita toteuttaa toimenpiteitä palveluunsa liittyvän riskin minimoimiseksi. Asetusehdotuksen tavoitteenkin kannalta pidetään hyvänä, että palveluntarjoajilla on velvoite arvioida palveluunsa liittyviä riskejä ja toteuttaa riskiä vähentäviä toimenpiteitä palvelun turvallisuuden lisäämiseksi.